

Mål C-694/20

Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler

Datum för ingivande:

21 december 2020

Domstol som begär förhandsavgörande:

Grondwettelijk Hof (Belgien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

17 december 2020

Sökande:

Orde van Vlaamse Balies

IG

Belgian Association of Tax Lawyers

CD

JU

Motpart:

Vlaamse Regering

Saken i det nationella målet

Det nationella målet rör en talan om fullständig eller delvis inhibition och ogiltigförklaring av regionen Flanderns dekret av den 26 juni 2020 om ändring av dekretet av den 21 juni 2013 om administrativt samarbete i fråga om beskattning, vad gäller obligatoriskt automatiskt utbyte av upplysningar i fråga om beskattning som rör rapporteringspliktiga gränsöverskridande arrangemang. Talan har väckts av Orde van Vlaamse Balies, den faktiska sammanslutningen ”Belgian Association of Tax Lawyers” med flera.

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Begäran om förhandsavgörande avser frågan huruvida artikel 1.2 i direktiv (EU) 2018/822 är förenlig med artikel 7 (rätt till respekt för privatlivet) och artikel 47 (rätt till en rättvis rättegång) i Europeiska unionens stadga, genom att en advokat som uppträder som förmedlare och vill åberopa sin tystnadsplikt är skyldig att underrätta övriga berörda förmedlare om deras rapporteringsskyldighet.

Begäran har framställts i enlighet med artikel 267 FEUF.

Fråga som har hänskjutits för förhandsavgörande

Åsidosätter artikel 1.2 i rådets direktiv (EU) 2018/822 av den 25 maj 2018 om ändring av direktiv 2011/16/EU vad gäller obligatoriskt automatiskt utbyte av upplysningar i fråga om beskattning som rör rapporteringspliktiga gränsöverskridande arrangemang rätten till en rättvis rättegång i artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och rätten till respekt för privatlivet i artikel 7 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, genom att det i den nya artikel 8a.5 i rådets direktiv 2011/16/EU av den 15 februari 2011 om administrativt samarbete i fråga om beskattning och om upphävande av direktiv 77/799/EEG föreskrivs att om en medlemsstat vidtar nödvändiga åtgärder för att ge förmedlare rätt till ett undantag från skyldigheten att lämna uppgifter om ett rapporteringspliktigt gränsöverskridande arrangemang om rapporteringsskyldigheten skulle strida mot de yrkesmässiga privilegierna enligt den nationella lagstiftningen i den medlemsstaten, ska denna medlemsstat kräva att förmedlarna utan dröjsmål underrättar eventuella andra förmedlare eller, om ingen sådan förmedlare finns, berörda skattebetalare om deras rapporteringsskyldighet, eftersom denna skyldighet får till följd att en advokat som uppträder som förmedlare förpliktas att dela uppgifter som denne har fått kännedom om under utövandet av sin yrkesverksamhet – nämligen att försvara eller företräda sin klient inför domstol och tillhandahålla juridisk rådgivning, även utanför en rättstvist – med andra förmedlare som inte är klienter till advokaten?

Anförda unionsbestämmelser

Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan): artiklarna 7, 8, 20, 21, 47, 48, 49 och 51

Rådets direktiv (EU) 2018/822 av den 25 maj 2018 om ändring av direktiv 2011/16/EU vad gäller obligatoriskt automatiskt utbyte av upplysningar i fråga om beskattning som rör rapporteringspliktiga gränsöverskridande arrangemang: artikel 1.2

Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (nedan kallad Europakonventionen): artiklarna 6 och 8

Anförda nationella bestämmelser

Grondwet (grundlagen): artiklarna 22 och 29

Decreet van 21 juni 2013 betreffende de administratieve samenwerking op het gebied van belastingen (dekret av den 21 juni 2013 om administrativt samarbete i fråga om beskattning, nedan kallat dekretet av den 21 juni 2013): artiklarna 11/6 och 11/7

Decreet van 26 juni 2020 tot wijziging van het decreet van 21 juni 2013 betreffende de administratieve samenwerking op het gebied van de belastingen, wat betreft de verplichte automatische uitwisseling van inlichtingen op belastingsgebied met betrekking tot meldingsplichtige grensoverschrijdende constructies (dekret av den 26 juni 2020 om ändring av dekretet av den 21 juni 2013 om administrativt samarbete i fråga om beskattning, vad gäller obligatoriskt automatiskt utbyte av upplysningar i fråga om beskattning som rör rapporteringspliktiga gränsöverskridande arrangemang (nedan kallat dekretet av den 26 juni 2020): artiklarna 14 och 15

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 Genom ansökningar av den 31 augusti 2020 och 1 oktober 2020 har sökandena väckt talan vid Grondwettelijk Hof (den belgiska författningsdomstolen) om fullständig eller delvis inhibition och ogiltigförklaring av ovannämnda dekret av den 26 juni 2020.

Parternas huvudargument

- 2 Enligt sökandena strider artikel 14 i dekretet av den 26 juni 2020 mot artiklarna 22 och 29 i Grondwet, i förekommande fall jämförda med artiklarna 6 och 8 i Europakonventionen och med artiklarna 7, 8, 20, 21, 47, 48, 49 och 51 i stadgan. Sökande har gjort gällande att den advokat som uppträder som förmedlare och vill åberopa sin tystnadsplikt enligt artikel 11/6.1.1 i dekretet av den 21 juni 2013, i dess lydelse enligt artikel 14 i dekretet av den 26 juni 2020, är skyldig att skriftligen underrätta de andra berörda förmedlarna om att advokaten inte kan fullgöra sin rapporteringsskyldighet samt ange skälen till detta. Enligt sökandena är det omöjligt att uppfylla detta krav utan att bryta mot advokatsekretessen. Dessutom är det inte nödvändigt att uppfylla detta krav för att säkerställa rapporteringen av det gränsöverskridande arrangemanget, eftersom klienten, med eller utan advokatens hjälp, kan upplysa de övriga förmedlarna och be dem fullgöra rapporteringsskyldigheten.
- 3 Enligt Vlaamse Regering (den flamländska regeringen) är det inte ett problem om den andra förmedlare som avses i dekretet är klient till den advokat som uppträder som förmedlare eller via klienten sätts i kontakt med advokaten. Om så inte är

fallet, och advokaten inte samarbetar med den andra förmedlaren, känner advokaten inte heller till dennes existens och rapporteringsskyldigheten övergår på skattebetalaren.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 4 Dekretet av den 26 juni 2020 införlivar direktiv (EU) 2018/822 med nationell rätt. Av skäl 2 i direktivet framgår att detta har antagits som ett led i unionens insatser för att underlätta skatteparenshen på unionsnivå. Rent konkret ska medlemsstaterna inrätta en behörig myndighet för utbyte mellan medlemsstaterna av nödvändiga upplysningar om aggressiva skattearrangemang. För att göra det möjligt för de behöriga myndigheterna att förfoga över sådana upplysningar har det införts en rapporteringsskyldighet i direktivet rörande potentiellt aggressiva skattearrangemang. Rapporteringsskyldigheten åvilar i första hand de så kallade förmedlare som vanligtvis berörs av genomförandet av sådana arrangemang. Om det emellertid inte finns några sådana förmedlare, eller om dessa kan åberopa en lagstadgad rätt till yrkesmässiga privilegier, övergår rapporteringsskyldigheten på skattebetalaren. För att rapporteringsskyldigheten ska kunna fullgöras i den flamländska gemenskapen har dekretet av den 26 juni 2020 ändrat dekretet av 21 juni 2013 på ett antal punkter.
- 5 I artikel 11/6 i dekretet av den 21 juni 2013, i dess lydelse enligt artikel 14 i dekretet av den 26 juni 2020, fastställs hur rapporteringsskyldigheten förhåller sig till den tystnadsplikt som vissa förmedlare är bundna av. En förmedlare som är bunden av tystnadsplikt kan enligt denna bestämmelse endast befrias från rapporteringsskyldigheten om förmedlaren skriftligen underrättar de andra berörda förmedlarna eller, om ingen sådan förmedlare finns, skattebetalarna om att förmedlaren inte kan fullgöra sin rapporteringsskyldighet samt anger skälen till detta. I artikel 11/6 föreskrivs särskilt följande:
- ”§ 1. Om en förmedlare är bunden av tystnadsplikt är han skyldig att
1. skriftligen underrätta den eller de andra förmedlarna om att han inte kan fullgöra rapporteringsskyldigheten samt ange skälen till detta, varigenom rapporteringsskyldigheten automatiskt åvilar den eller de andra förmedlarna,
 2. om det finns någon annan förmedlare, skriftligen underrätta den eller de relevanta skattebetalarna om dennes eller deras rapporteringsskyldighet.
- ...”
- 6 En advokats tystnadsplikt är en viktig del av rätten till respekt för privatlivet och rätten till en rättvis rättegång. Enligt praxis fråpn Grondwettelijk Hof skyddas den information som advokater ska lämna till den behöriga myndigheten av tystnadsplikt om informationen rör verksamhet som omfattas av advokaternas uppdrag att försvara eller företräda en klient i domstol och tillhandahålla juridisk rådgivning. Den omständigheten att en person har vänt sig till en advokat innebär i

sig att informationen omfattas av advokatsekretess. Detsamma gäller i ännu högre grad identiteten på en advokats klienter. Om den information som ska lämnas till myndigheten skyddas av tystnadsplikten gäller detta även i förhållande till andra aktörer, exempelvis andra berörda förmedlare. Det är endast tillåtet att göra undantag från regeln om tystnadsplikt om detta kan motiveras av ett tvingande skäl av allmänintresse och om hävandet av sekretessen är strikt proportionerligt. Enligt förarbetena till dekretet av den 26 juni 2020 är skyldigheten för en förmedlare att underrätta de andra berörda förmedlarna om att vederbörande åberopar sin tystnadsplikt och därför inte kan fullgöra rapporteringsskyldigheten, samt skälen till detta, en förutsättning för att kunna uppfylla kraven i direktivet, och för att säkerställa att åberopandet av tystnadsplikten inte hindrar den nödvändiga rapporteringen från att äga rum.

7 Om en advokat kan betraktas som förmedlare i den mening som avses i dekretet av den 21 juni 2013, ska advokatens klient i princip vara antingen skattebetalaren eller en annan förmedlare. Om advokatens klient är en annan förmedlare hindrar tystnadsplikten inte advokaten från att upplysa sin klient om rapporteringsskyldigheten. Om advokatens klient är skattebetalaren och en annan förmedlare berörs av det rapporteringspliktiga arrangemanget, framgår det av artikel 11/7 i dekretet av den 21 juni 2013, i dess lydelse enligt artikel 15 i dekretet av den 26 juni 2020, att rapporteringsskyldigheten under alla omständigheter även åvilar de andra berörda förmedlarna, såvitt inte dessa skriftligen kan visa att en annan förmedlare redan har fullgjort rapporteringsskyldigheten. Om advokatens tystnadsplikt hindrar advokaten från att underrätta en annan förmedlare om att advokaten inte kommer att fullgöra sin rapporteringsskyldighet är det i ännu mindre grad möjligt för advokaten att skriftligen visa den andra förmedlaren att advokaten faktiskt har fullgjort sin rapporteringsskyldighet. Alla andra berörda förmedlare omfattas i så fall automatiskt av rapporteringsskyldigheten. Den fråga som uppkommer är följaktligen huruvida den skyldighet som enligt artikel 11/6.1.1 i dekretet av den 21 juni 2013 åvilar förmedlaren kan motiveras av tvingande skäl av allmänintresse.

8 Enligt artikel 2 i dekretet av den 26 juni 2020 syftar dekretet till att införliva direktiv (EU) 2018/822 med nationell rätt. Genom artikel 1.2 i detta direktiv införs en artikel 8a i direktiv 2011/16/EU. Artikel 8a.5 har följande lydelse:

”Varje medlemsstat får vidta nödvändiga åtgärder för att ge förmedlare rätten till ett undantag från skyldigheten att lämna uppgifter om ett rapporteringspliktigt gränsöverskridande arrangemang om den rapporteringsskyldigheten skulle strida mot de yrkesmässiga privilegierna enligt den nationella lagstiftningen i den medlemsstaten. Under sådana omständigheter ska varje medlemsstat vidta nödvändiga åtgärder för att kräva att förmedlarna utan dröjsmål underrättar eventuella andra förmedlare eller, om ingen sådan förmedlare finns, berörda skattebetalare om deras rapporteringsskyldighet i enlighet med punkt 6.

Förmedlare får bara vara berättigade till ett undantag enligt det första stycket i den mån de bedriver verksamhet inom ramen för de relevanta nationella lagar som styr deras yrken.”

- 9 Härav följer att lagstiftaren har fastställt skyldigheten för den förmedlare som åberopar yrkesmässiga privilegier att underrätta andra förmedlare eller skattebetalare om deras rapporteringsskyldigheter i enlighet med direktiv (EU) 2018/822. Enligt Grondwettelijk Hof måste denna aspekt beaktas innan Grondwettelijk Hof kan avgöra frågan om huruvida dekretet är förenligt med Grondwet. Grondwettelijk Hof är emellertid inte behörig att meddela ett avgörande om ovannämnda direktivs förenlighet med artiklarna 7 och 47 i stadgan. Eftersom talan om inhibition och ogiltigförklaring av dekretet av den 26 juni 2020, som syftar till att införliva direktiv (EU) 2018/822, ifrågasätter giltigheten av detta direktiv, måste först frågan om direktivets giltighet avgöras. Därför har Grondwettelijk Hof beslutat att begära ett förhandsavgörande från Europeiska unionens domstol avseende den ovan formulerade frågan.